

FEKETE ISTVÁN

Gazdálkodunk

Vendégeink gyönyörködve jártak kertünkben. A gyümölcsfák alátámasztva roskadoztak, a málna hamvas szeme akkora volt, mint egy krajcár s a szamócának alig volt levele a rengeteg terméstől.

– Ide járhatnának a pesti kertészek tanulni – mondta feleségem barátnője és valamennyien rábólongattunk, hogy bizony, bizony...

– Azt hiszem, túloztok – szerénykedett feleségem, de ragyogott az elismeréstől és olyan ebédet kanyarintott, hogy még ma is az asztalnál ülnénk, ha kisfi-am csokoládés kezével meg nem kapaszkodik a vendég néni szoknyájában.

Ezt valamivel helyre kellett hozni, tehát azonnal meghívtuk a vendégeket jövő húsvétra, saját nevelésű rántott csirkére.

– Nem lesz korai? – aggódtam. – Hol kap maga decemberben kotlóst?

Feleségem titokzatosan mosolygott és a karácsonyfa alatt egy különös masina állt.

– Ezt magának vettem – simult hozzám – ugye örül?

– Természetesen nagyon örülök, angyalom, de mi ez?

– Keltetőgép! Én csak célszerű ajándékot veszek. Húsvétkor elárasztom a környéket rántanivaló csibével... A bevételt takarékbá tesszük.

Elszégyelltem magam. Én csak egy karkötőórát vettem, de feleségem megbocsájtotta régimódi gondolkodásomat. És ettől a naptól kezdve a keltetőgép szabályozta életünket.

Eleinte csak a hőfokkal volt baj. Később a páratartalommal is. A keltetőgépben ugyanis petróleumlámpa ég s a lámpa hol felszaladt, hol leszaladt, de normális életmódra egyáltalán nem volt hajlandó. A szabályozó majd megőrült az igyekezettől, hogy a lámpa kilengéseit ellensúlyozza.

Később locsolni kellett a tojásokat.

A kritikus idő előtt már se nappalunk, se éjszánk nem volt. Az ébresztő két óránként berregett, hogy a lámpát ellenőrizzük s legbékésebb sétáink közben egyszer csak felkiáltottunk:

– Jaj, a lámpa! – és rohantunk haza.

Közben az egész házban olyan petróleumfüst szag volt, mint egy bakonyi csárdában reggel felé.

Az eredmény azonban nem maradt el. Az ágyból való kiugrástól prüszköltünk már mind a ketten és egyik estefelé azzal hívnak haza, hogy a tekintetes asszony nagyon rosszul van.

Láz negyven fok körül, orvos: tüdőgyulladás. Egy világos pillanatában azt mondta még szegény, hogy vigyázzak a gyerekekre – ha vele „történne valami”

– és vigyázzak a – lámpára. Azután elájult és az öszszecsődített orvosok hetekig kínlódtak, hogy ne történhessék vele „valami”.

– Ezt a nyomorult gépet pedig azonnal ki a lakásból – mordult rám az egyik doktor.

A gépet tehát eladtam Keszeg Vincének, úgy amint volt: tojásostól, mindenestől hetven pengőért.

Amikor nagy nehezen élni kezdett újra, feleségem első kérdése a csirkék voltak.

– Kikeltek-e már?

– De ki ám!

– Mind a száz?

– No nem mind, de kilencven kikelt és ez is szép eredmény.

– Hozzon be egyet.

– Majd holnap. Most aludtak el... (Úristen, honnét szerzek én januárban kis csibét?)

Keszeg Vince savanyú arccal fogadott:

– Záp volt az, uram, majd az egész. Tíz kelt ki összesen.

Megvettem a tíz csibét. Ezeket hordtam be felváltva feleségem betegágyához. Közben meghozattam a hiányzó nyolcvanát. De nem nagyon fejlődtek. Műanya kellett volna nekik, meg kvarclámpa. Meg egy kis istennilya – gondoltam és nem láttam kivezető utat.

Amikor lábadozni kezdett, egy öregasszony volt mellette, aki csúnyán leszólta a gépet.

– Nem pótolja a jó anyát semmiféle gép, tekintetes asszony. Majd hozok én kotlóst, akár januárban is.

– Akkor talán el is tudnánk adni a gépet – fordult hozzám az asszony.

Szinte meginogtam az örömtől.

– Kár lenne...

– De, csak adjuk el. Kapva-kap rajta akárki.

Aznap délután ágyára tettem a teljes vételárat, százhusz pengőt.

– Igaza volt – mondtam – öten is jelentkeztek. Keszeg Vincének adtam. Ő volt köztük a legjobban oda érte. Hadd keressen szegény ember.

Húsvétkor pedig mégis rántott csirkét ettek a vendégek. Feleségemet úgy támogattuk az asztalhoz és sajátkezüiig adott mindenkinek.

– Géppel keltettem őket, – mondta – csak kilencven lett száz tojásból.

– Hát itt lehet tanulni – mondta a barátnője. -- Ez gazdálkodás! Arany lesz, amihez hozzányúlsz.

– Bizony, bizony... – bólogtattunk.

A nagybeteg azóta erősen javul.

Tegnap már együtt néztük meg a Mari néni féle kotlókat. Lázban égő szemmel ültek és maguk elé

néztek, mint akik valami örökletes, mély áhítatban merültek el.

Szürkék voltak, egyszerűek és nem lehetett parancsolni nekik. Nem volt rajtuk csavar, fogantyú, szabályozó. Asszonyos konoksággal ültek és mindent jobban tudtak.

Feleségem tehetetlenül állt mellettük. Azt azonban már nem állta meg, hogy az egyik tyúkot – amelyik szerint rosszul ült – meg ne igazítsa. A tyúk jól odakoppintott a körmére. Erre sértődötten kivonultunk.

Este azt mondja a feleségem:

– A szegény emberek általában könnyelműek.

– Például?

– Például itt van ez a Vince. Megvette tőlünk a keltetőgépet, ugye százhuszért?

– Igen, százhuszért... – mondtam rekedten.

– No látja! És nekem első szóra visszaadta százért.

Mit szól hozzá?

Nem szóltam semmit.

Nem tudtam szólani.

(1939)

*

Megjelent az Új Időkben, 1939. június 18-án. Tartalmazzák a Tarka rét (1973), és az Útra kelünk (2008) c. kötetek.